

Over dit boek

Het verhaal van Reinaart de vos is een van de oudste verhalen in het Nederlands.

Het is geschreven in de 13de eeuw door Willem.

Wie die Willem precies was, weten we niet.

Willem heeft het verhaal niet zelf bedacht.

Hij heeft een Frans verhaal gebruikt als voorbeeld.

‘De Reinaart’ is een van de beste boeken uit de middeleeuwen, misschien wel het allerbeste.

Het is een humoristisch verhaal vol kritiek op de maatschappij en de kerk.

De vorm van het verhaal

De Reinaart is geschreven als een groot gedicht.

In de middeleeuwen werden meer gedichten (poëzie) geschreven dan gewone verhalen (proza).

Waarschijnlijk omdat gedichten beter te onthouden zijn. Want in de middeleeuwen konden maar weinig mensen lezen. En verhalen werden daarom uit het hoofd geleerd om door te vertellen.

Deze bewerking van Reinaart is als verhaal geschreven, als proza dus. En het is geschreven in gewoon (eenvoudig) Nederlands. Dit verhaal is korter dan het oorspronkelijke verhaal, omdat ik de minder belangrijke delen eruit heb gehaald.

Dat leest makkelijker. Vind je het een leuk verhaal?
Ga dan verder met het echte boek!

Dierenverhaal

De Reinaart is een dierenverhaal. Dieren worden beschreven als mensen: ze kunnen praten, denken, bidden en elkaar bedriegen.

In een dierenverhaal kan de schrijver makkelijk kritiek hebben op de maatschappij en de kerk. In een 'echt' verhaal kon je daarvoor in de middeleeuwen worden opgepakt. Want kritiek mocht niet.

De boodschap

In het verhaal van Reinaart hebben de dieren menselijke zwakheden; ze zijn jaloers, arrogant, lui, hebzuchtig, gulzig en schijnheilig. Reinaart maakt van deze zwakheden gebruik om er zelf beter van te worden. Dat doet hij slim; niet met kracht, maar met woorden. Je zou kunnen zeggen dat het verhaal een waarschuwing is: pas op voor mooipraters! Je zou ook kunnen zeggen dat wordt verteld hoe je in de harde middeleeuwse maatschappij kunt overleven als je geen vriendje van de koning bent.

De kerk

De kerk was in de middeleeuwen heel belangrijk; iedereen was katholiek en moest zich houden aan de regels van het katholieke geloof.

Als je dat niet deed, dan was je een ketter en kreeg je de doodstraf. Maar veel mensen hielden zich toch niet aan (alle) regels van de kerk. De kerk had daar een oplossing voor: biechten. Als je je zonden eerlijk vertelde en zei dat je er spijt van had, dan was het goed. Je kreeg wel (een beetje) straf: rijke mensen moesten geld betalen (aan de kerk), arme mensen moesten vooral veel bidden en vasten.

Reinaart laat zien hoe je de regels kunt overtreden zonder ervoor gestraft te worden: bidden, vasten, biechten en *pelgrim* worden. Hij maakte hiermee de (katholieke) kerk belachelijk. Het verhaal van Reinaart was door de katholieke kerk daarom ook verboden.

Beschuldiging

***Reinaart de vos wordt door alle dieren
beschuldigd van misdaden.***

Alleen zijn neef Grimbeert de das verdedigt hem.

Het is Pinksteren.

Aan alle bomen en struiken zitten groene blaadjes en overal zingen de vogels.

Koning Nobel de leeuw heeft zijn boodschappers het land in gestuurd. Zij moeten de dieren, groot en klein, uitnodigen om naar de hofdag te komen. Op die dag zullen alle dieren aan de koning kunnen vertellen waar ze ontevreden over zijn. De koning zal dan rechtspreken. Daarna zal er een groot feest gevierd worden. Want koning Nobel wil laten zien hoe machtig hij is.

Alle dieren komen dan ook naar het hof van de koning. Alleen Reinaart de vos is er niet. Hij heeft zoveel slechte dingen gedaan en zoveel vijanden gekregen, dat hij niet durft te komen.

Als alle dieren bij elkaar in een kring zitten, wordt er natuurlijk over Reinaart gepraat. De dieren vertellen aan elkaar hoe gemeen Reinaart is. Maar Grimbeert de das zwijgt. Hij is een neef van Reinaart en wil niet over hem klagen. Isengrin de wolf begint met zijn klacht.

Hij gaat met zijn hele familie voor de koning staan. En hij zegt: ‘Heer koning, Reinaart heeft mij schandalig behandeld. Hij heeft mijn vrouw verkracht, terwijl mijn kinderen erbij waren. Omdat ze niet mochten zien wat Reinaart precies met hun moeder deed, heeft hij in hun ogen gepiest. Twee van mijn kinderen zijn daardoor blind geworden. En daarna heeft hij mij nog bedrogen ook.’

Als Isengrin klaar is, staat een deftig hondje op. In het Frans klaagt hij erover dat Reinaart een worst van hem gestolen heeft. En het hondje zegt dat hij toen niets meer te eten had, omdat het midden in de winter was.

Dan wordt Tibeert de kater boos. Hij springt in het midden van de kring en zegt: ‘Heer koning, wat dat hondje zegt is niet de hele waarheid. Die worst was van mij. Ik had hem op een slimme manier te pakken gekregen. Ik was ’s nachts een molen binnengeslopen terwijl de molenaar sliep. Het was dus mijn worst en daarom heeft dat Franse hondje niets te klagen. Hij moet zijn klacht intrekken.’

Maar dan staat de bever op. ‘Klachten tegen Reinaart intrekken is niet verstandig’, zegt hij.

‘Reinaart is een echte moordenaar, een bedrieger en een dief. Gisteren nog heeft hij de arme haas te pakken genomen. De haas, die nog nooit iemand kwaad heeft gedaan! Reinaart zou samen met hem de bijbel lezen, omdat koning Nobel wil dat alle dieren in vrede met elkaar leven. Toevallig kwam ik op dat ogenblik voorbij en ik hoorde hen zingen. Snel ging ik naar de plaats toe waar ze waren. En ik kwam juist op tijd! Want ik zag, dat Reinaart de haas bij zijn keel gegrepen had. Hij zou zeker zijn kop hebben afgebeten als ik niet langs was gekomen. Je kunt de verse wonden nog zien, heer koning!’

‘Was Reinaart maar dood,’ zucht Isengrin, ‘dan was ons leven veel rustiger.’ Maar dan begint Grimbeert, Reinaarts neef, te spreken en zijn stem klinkt boos. ‘Heer Isengrin, het is niet eerlijk om Reinaart te beschuldigen terwijl hij er niet is. Jij hebt hem ook vaak kwaad gedaan.’

‘Dat is niet waar’, antwoordt Isengrin.

‘Weet je nog dat je met hem ging wandelen en een kar met vis tegenkwam?’, zegt Grimbeert. ‘Je zei tegen Reinaart dat hij aan de kant van de weg moest gaan liggen. En doen alsof hij dood was. Dan zou de visman hem oppakken en op de kar gooien, om zijn huid te kunnen verkopen.’

Terwijl de visman met de vos bezig was, kon jij de vissen van de kar gooien. Maar toen Reinaart van de kar afsprong om zijn deel van de vis te krijgen, was er niets meer over. Alleen één graat, die jij niet meer lustte. De rest had je allemaal opgegeten.'

Grimbeert draait zich nu om naar de koning. 'En dan,' gaat hij verder, 'klaagt Isengrin dat Reinaart zijn vrouw verkracht heeft. Maar iedereen weet dat Haersinde, Isengrins vrouw, Reinaart maar wat graag in haar bed wilde. Jarenlang hebben zij een relatie gehad!'

Nu draait Grimbeert zich weer om naar de andere dieren. 'Reinaart is een eerlijk dier', zegt hij. 'De koning heeft gezegd dat er vrede moet zijn onder de dieren. En dat de dieren elkaar niet mogen opeten. Vanaf die tijd leeft Reinaart als een *kluizenaar*. Het laatste jaar heeft hij geen vlees gegeten. Hij heeft zijn mooie burcht verlaten en een hutje gebouwd, waarin hij woont. Bleek is hij en mager, omdat hij bijna niets eet. Hij heeft honger en dorst, omdat hij zijn zonden goed wil maken.'